

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในขณะที่ประเทศกำลังดำเนินการพัฒนาหรือในขณะที่กระบวนการพัฒนาสังคมหรือกระบวนการเปลี่ยนแปลงสังคม (social change process) กำลังดำเนินไปนั้น หน้าที่ที่สำคัญของการสื่อสารในสังคมก็คือ หน้าที่ในการให้ข่าวสาร (informative function), หน้าที่ในการชักจูงใจ (persuasive function) และหน้าที่ในการให้ความรู้ (educational function) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริม (complement), สนับสนุน (facilitate) และขยาย (extend) งานพัฒนา (development activities) การสื่อสารในลักษณะนี้เรียกว่า การสื่อสารเพื่อการพัฒนา (development communication) การสื่อสารทำหน้าที่เป็นกลไกสังคม (social engineering) ที่จะผลักดันให้สังคมพัฒนาไปตามเป้าหมายที่วางไว้ (ปรมะ สตะเวทิน, 2540 : 149)

ปัจจุบัน วิถีชีวิตตามกระแสเศรษฐกิจสมัยใหม่ ทำให้คนเร่งรีบทำมาหากิน มีการประพฤติปฏิบัติที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม ผิดจากศีลธรรม วัฒนธรรม เป็นสังคมที่นำมาซึ่งความสับสนอลเวง มีผลลบต่อการพัฒนา เกิดสภาวะที่ไม่พึงปรารถนามาก

เพื่อแก้ปัญหาความเสื่อมจากสภาพการณ์ที่ประเทศชาติเจริญแต่วัตถุแต่ขาดความเจริญทางด้านจิตใจ การสื่อสารโดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อมวลชนจึงถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยให้ความรู้ ปลุกฝังค่านิยมที่ดี และพัฒนาให้พฤติกรรมจริยธรรมเกิดขึ้น เนื่องจากสื่อมวลชนเป็นสถาบันที่มีบทบาทสำคัญต่อการให้การศึกษา ปลุกฝังค่านิยม และความรู้สึกรู้จักคิด อีกทั้งสามารถทำความเข้าใจและเรียกร้องความสนใจจากประชาชนได้เป็นอย่างดี และในอีกแง่หนึ่งนั้น ส่วนใหญ่แล้วบุคคลจะเรียนรู้ผ่านสื่อมวลชนโดยกระบวนการสังเกตและเลียนแบบ ดังที่ กาญจนา แก้วเทพ (2541 : 206) ได้กล่าวไว้ว่า “ถึงแม้จะมีผลการวิจัยพิสูจน์ว่า สื่อมวลชนจะไม่มีพลังอำนาจทำให้คนคิดตามที่สื่อต้องการได้ (How to think) แต่อย่างน้อยสื่อก็มีพลังเพียงพอที่จะกำหนดหัวข้อหรือวาระให้ ว่าในแต่ละช่วงเวลา ประชาชนควรจะสนใจและพูดคุยกันในเรื่องอะไร (What to think about)”

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาบทบาทของสื่อมวลชนประเภทสิ่งพิมพ์ (Print Media) โดยเฉพาะนวนิยาย ในการส่งผ่านค่านิยม ความเชื่อที่สำคัญๆ และพฤติกรรม จริยธรรมให้เกิดแก่คนไทยผ่านทางตัวละครในเรื่อง เพราะอาจกล่าวได้ว่า นวนิยายเป็น สื่อมวลชนชนิดหนึ่งที่เราเข้ามามีส่วนร่วมพัวพันกับชีวิตประจำวันของคนเรา สามารถปลูกฝังค่านิยม ของสังคม และมีอิทธิพลต่อระบบความคิดความเชื่อของคนในสังคม นวนิยายเหล่านี้ล้วนสนุก เป็นความบันเทิงที่แฝงไว้ด้วยคติธรรม สอนให้บุคคลกระทำความดี ให้ข้อคิดในการประพฤติ ตน สร้างความเข้าใจในชีวิตมนุษย์ และเปิดเผยข้อเท็จจริงเกี่ยวกับชีวิตออกมาให้เห็นและ ปฏิบัติตามในสิ่งที่ดี ดังที่ ส. ศิวรักษ์ (อ้างถึงใน สุदारัตน์ ชรรินชัย, 2531 : 35) กล่าวว่า

“.....ไม่ว่านักเขียนจะรู้ตัวว่าตนเขียนเรื่องว่าด้วยความดีหรือความชั่ว หรือไม่ก็ตาม นักเขียนย่อมจะแสดงทัศนะหรือมาตรการเกี่ยวกับระดับ คีลธรรมจรรยาอย่างไม่เป็นปัญหา เขาอาจจะเห็นด้วยกับระบบจริยธรรมของ สังคม เขาอาจจะเทศน์สั่งสอนให้คนประพฤติปฏิบัติตามศาสนโอวาท หรืออาจ คัดค้านให้มีการปฏิรูประบบของสังคม แม้เขาจะไม่เอ่ยถึงจริยธรรม การกระทำ ความคิด คำพูดของตัวละครในเรื่องก็ส่องทัศนะของเขาออกมาให้ ผู้อ่านเห็นพ้องด้วยหรือไม่เห็นด้วย

เพราะฉะนั้น จึงกล่าวกันว่านวนิยายเป็นสื่อที่ได้ผลมากในการให้ จินตนาการอันเกี่ยวกับศีลธรรมจรรยาอันอาจนำมาประพฤติได้สังคม คนอ่าน อาจเห็นคล้อยตามความคิดและการกระทำของตัวละครในเรื่อง และตัวละคร นั้น ๆ อาจมีส่วนช่วยให้ผู้อ่านได้คิดพิจารณาว่า ความคิดและการกระทำในชีวิต ของผู้อ่านแต่ละคนนั้นดีเลวเพียงไร เมื่อเปรียบเทียบกับทัศนะของคนใน นวนิยาย ที่เราเชื่ออย่างนี้ ประพฤติตัวอย่างนี้ เราทำตามกฎเกณฑ์ของสังคม โดยตามปัญหามาบ้างหรือเปล่า เราหลอกตัวเองว่าเราเป็นคนดีตามที่สังคม ต้องการ โดยเนื้อแท้แล้วเราต้องการเป็นคนดีเช่นนั้นหรือเปล่า

การที่นวนิยายมีตัวละครต่างชนิดกัน ย่อมช่วยให้เรารู้จักประเภทของ บุคคลมากออกไป ให้เราเข้าใจมนุษย์มากขึ้น เห็นทัศนะต่าง ๆ มากขึ้น และช่วย ให้เรารู้จักปลง ทั้งในบางกรณีช่วยให้เรารู้จักโหสิให้แก่เพื่อนมนุษย์ด้วย.....”

นอกจากนี้ ยังพบว่าพฤติกรรมที่ดีของตัวละครในเรื่องสามารถเป็นแบบอย่างให้ ผู้อ่านได้โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กและเยาวชน เพราะจะยอมรับได้ง่าย ทำให้เกิดการเรียนรู้และ เกิดการเลียนแบบ ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมของคนอ่านนวนิยาย และยังผลให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงสังคมไปในทางที่ดีอีกด้วย

ในประเทศไทยนั้นมีชาวจีนที่อพยพมาตั้งหลักแหล่งอยู่เป็นจำนวนมาก และเชื้อสายของพวกชาวจีนเหล่านี้ก็ได้ถูกกลืนจนกลายเป็นคนไทยเชื้อสายจีนในปัจจุบัน ด้วยเหตุนี้บทบาทของชาวจีนจึงเกี่ยวข้องกับชีวิตและความเป็นอยู่ของชาวไทยอย่างใกล้ชิด โดยภาพหนึ่งที่เด่นชัดอยู่ในความรับรู้ของผู้คนโดยทั่วไป ก็คือภาพของชาวจีนโพ้นทะเลที่ประสบความสำเร็จและมีอิทธิพลค่อนข้างมากต่อสังคม “การที่บุคคลหนึ่งสามารถประสบความสำเร็จจนมีอิทธิพลต่อสังคมนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยหนึ่ง คือ คุณสมบัติบุคลิกภาพของบุคคลนั้นๆ อาทิ ความสำเร็จ คุณธรรม ความฉลาด ความมานะอดทน กับความสามารถในการกระทำกิจกรรมต่างๆ” (สุภาวศ์ จันทวานิช และคณะ, 2539 : 309)

ดังนั้น หากเรานำเอาแนวคิดทางคุณธรรมจริยธรรมของชาวจีนที่สั่งสมสืบทอดอย่างยาวนานกว่า 4,000 ปี มาเปรียบเทียบกับประยุคติให้เข้ากับความเป็นไปในสังคมไทย นอกจากจะสามารถยึดเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตได้แล้ว ยังก่อให้เกิดความหลากหลายทางความคิด สามารถเข้าใจถึงแก่นแท้ของหลักการประพุดติปฏิบัติพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เกิดความสำนึกในสิ่งที่ดีงาม และมีความโน้มเอียงที่จะทำความดีให้มากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังเป็นการสืบทอดมรดกทางภูมิปัญญาของคนจีนจากคนรุ่นหนึ่งสู่คนรุ่นหลัง ได้บันทึกความรู้เรื่องจีนที่มากมายหลากหลาย อีกด้วย

สำหรับชาวจีนที่อพยพมาอยู่ในประเทศไทยนั้น อาจแบ่งออกได้เป็นกลุ่มใหญ่ๆ ดังต่อไปนี้

1. **จีนแต้จิ๋ว** พวกแต้จิ๋วอยู่ในตอนปากน้ำ หรือ รอบๆบริเวณปากแม่น้ำ ชันทางตะวันออกเฉียงเหนือของมณฑลกว่างตุง คำว่า “แต้จิ๋ว” ออกเสียงในท้องถิ่นตามชื่อเรียกอำเภอซึ่งพวกแต้จิ๋วส่วนมากในเมืองจีนอาศัยอยู่ คือ เจาโจว

2. **จีนแคะ** จีนพวกนี้ไม่เหมือนกับจีนแต้จิ๋ว ไม่มีเมืองอยู่เป็นของตนเอง ในประเทศจีน หากแต่อาศัยอยู่กันเป็นหมู่ๆตามด้านปลายตะวันตกเฉียงใต้ของมณฑลฟูเกี้ยน ผ่านมณฑลกว่างตุงตอนเหนือซึ่งอยู่ทางตะวันตกของถิ่นที่พูดภาษาแต้จิ๋ว ไปจนถึงมณฑลกว่างสีตะวันออก และรวมถึงภาคใต้สุดของมณฑลเกียงสีและมณฑลชุนาน พวกจีนแคะยังตั้งดินแดนทั่วมณฑลกว่างตุงและแผ่ไปทางตะวันตกไกลถึงมณฑลเสฉวน รวมถึงแผ่เข้าไปตามเกาะต่างๆ เช่น ไต้หวันและไต้หวัน

3. **จีนไหหลำ** พวกไหหลำอาศัยอยู่ตามที่ราบ และบริเวณชายฝั่งทะเลของเกาะไหหลำ จีนพวกนี้นับได้ว่าเป็นประชากรส่วนใหญ่ของเกาะไหหลำ แต่ไม่ใช่ชนพื้นเมืองดั้งเดิม

4. **จินกวางดั่ง** จินกวางดั่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ของมณฑลกวางตุ้ง อาศัยรวมกันอยู่หนาแน่นแถบปากแม่น้ำเวสต์และแม่น้ำเพิร์ล กล่าวกันว่าภาษาของพวก กวางดั่งเป็น “แบบที่รักษาคุณสมบัติที่สำคัญของจีนโบราณไว้ได้อย่างดีที่สุด”

5. **จินฮกเกี้ยน** จินพวกนี้อาศัยอยู่ในบริเวณมณฑลฟูเกี้ยนทางตอนใต้ ของดินที่พูด “หมิน” สำเนียงภาคเหนือ และทางตะวันออกของดินที่พูดภาษาแคะ คำว่า ฮกเกี้ยน นั้นเป็นเพียงชื่อเรียกภาษาท้องถิ่นตามชื่อของมณฑล

ความผูกพันระหว่างชาวจีนที่อพยพมาตั้งถิ่นฐานอยู่ในประเทศไทยกับคนไทยดำเนิน ไปโดยแน่นแฟ้น ทั้งในระดับความสัมพันธ์ส่วนบุคคลและความสัมพันธ์ที่เป็นทางการ รวมไปถึง วัฒนธรรมจีนหลายอย่างที่ถูก “นำเข้า” สู่มณฑลไทยเป็นเวลาดึกยาวนานและ ชับซ้อนจนตกผลึกกลายเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมไทย

การนำเข้าทางวัฒนธรรมโดยเฉพาะงานวรรณกรรมนั้น (แม้ว่าชาวจีนชั้นสูงจะ เหยียดว่าวรรณกรรมเหล่านี้เป็นวรรณกรรมชั้นต่ำ) เริ่มมีขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 1 โดยมีการนำ เอาพงศาวดารจีนมาแปลเป็นภาษาไทย ซึ่งนับว่าเป็นเรื่องที่แปลกใหม่ของวงวรรณคดีไทย (กุหลาบ มลลิกะมาส อ้างถึงใน พัทธี วราศรัย, 2537 : 2) จากความแตกต่างทางด้าน เนื้อเรื่องทำให้วรรณกรรมจีนได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก

แต่พัฒนาการของวรรณกรรมจีนในไทยนั้นไม่มีความสม่ำเสมอ เนื่องจากสาเหตุ เรื่องสมัยนิยมและผลกระทบทางการเมือง จนกระทั่งประมาณปีพ.ศ.2500 จึงได้เกิด วรรณกรรมจีนที่นักเขียนสมัยหลังได้เขียนขึ้น โดยอาศัยเค้าโครงเกร็ดพงศาวดาร หรือชื่อ บุคคลในวรรณกรรมจีนยุคโบราณ ตัวละครล้วนแต่มีความรู้เชิงวิทยายุทธที่เรียกว่า “กำลังภายใน”

คุณค่าของวรรณกรรมจีนกำลังภายในที่มีมากที่สุด คือ คุณค่าทางด้านสุนาษิต คำพังเพย คติสอนใจ ด้านวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีจีน ค่านิยมในการดำเนินชีวิต เป็นภาพที่เหนือวิสัย แบ่งออกเป็นฝ่ายธรรม จะยึดมั่นในคุณธรรม มีสังจะ และมีมือเก่งกล้า ส่วนฝ่ายอธรรม เจ้าเล่ห์ กลอกกลิ้ง มีความสามารถในการทำความชั่วร้ายได้ทุกชนิด (วรรณณ ฉายศิริกุล, 2523 : ฉ)

ในขณะที่วรรณกรรมกำลังภายในยังคงได้รับความนิยมอยู่นั้น ก็ได้เกิดวรรณกรรม เกี่ยวกับจिनรูปแบบใหม่ขึ้น คือ นวนิยายชีวิตที่สะท้อนภาพสังคมชาวจีนในเมืองไทย ทั้งคนจีนที่ เข้ามาในเมืองไทยอย่างเลื้อยผืนหมอนใบ และที่เกิด เติบโต และได้รับการศึกษาในเมืองไทย

นวนิยายประเภทนี้จะเป็นนวนิยายที่แต่งโดยคนไทย เป็นภาษาไทย แทนที่จะเป็นวรรณกรรมจีนแปลเหมือนในยุคแรกๆ นวนิยายประเภทนี้จะเป็นแบบสมจริง ทั้งยังแสดงแนวคิดและทัศนคติของคนจีนในเมืองไทยอย่างเด่นชัด ฉากต่างๆเป็นฉากในเมืองไทย (อวัช ปุณโณทก อ้างถึงใน พัทธี วราศรัย, 2537 : 4) ผู้กรุยทางการเขียนแบบนี้ คือ โบตัน (สุภา สิริสิงห) ด้วยเรื่องจดหมายจากเมืองไทย ซึ่งได้รับรางวัลวรรณกรรมยอดเยี่ยมประจำปีพ.ศ.2512 จากองค์การส.ป.อ. (ขวัญดี รักพงศ์, 2520 : 129)

แต่เมื่อศึกษาคุณภาพของคนจีนที่ปรากฏอยู่ในโลกแห่งจินตนาการของคนไทย เช่น นวนิยายไทย ภาพยนตร์ไทย หรือละครโทรทัศน์ไทยตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน พอลองจะสรุปได้ว่าภาพในจินตนาการนั้นออกจะค่อนข้างติดไปในทางลบเสียเป็นส่วนใหญ่ เช่น ภาพของผู้ก่อการร้ายที่คิดจะเข้ามาครอบครองประเทศไทย หรือพวกอันธพาลมัจฉาชีพ อย่าง ดร.จางซุเหลียง ตีใหญ่ และซ็อย เป็นต้น หรือภาพในอันดับถัดมาก็มักจะเป็นภาพของตัวละครที่ตลกขบขัน เช่น แบบ “กิมหงวน” ในชุดสี่เกลอของป.อินทรปาลิต ทำให้อาจจะสรุปได้คร่าวๆว่า ภาพของคนจีนในโลกจินตนาการของสังคมไทยนั้นจะได้เล่นบทบาทก็เป็นเพียงผู้ร้าย ตัวตลก หรือตัวประกอบเท่านั้น (กาญจนา แก้วเทพ, 2536)

ทว่านับตั้งแต่การเกิดวรรณกรรมเกี่ยวกับจีนในรูปแบบใหม่แล้ว เรื่องราวของคนจีนที่เข้ามาอยู่ในเมืองไทยเริ่มได้รับความสนใจมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะบทบาทของพระเอกได้กลายเป็น “คงจิงร้อยปู้เซ็งเต็ม” เช่น “ตันสว่างอุ้” จากนวนิยายเรื่องจดหมายจากเมืองไทย “เผิง เทียนซื่อ” จากนวนิยายเรื่องกระท่อมไม้ไผ่ หรือ “อาเหลียง” จากนวนิยายเรื่อง สอดลายมังกร แสดงให้เห็นถึงบทบาทกลับของนวนิยายและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในโลกของจินตนาการของคนไทย

รูปแบบการดำเนินชีวิตของตัวละครเอกชาวจีนจากวรรณกรรมเกี่ยวกับชาวจีนในเมืองไทยเหล่านี้จึงน่าศึกษา แม้ว่าจะไม่ใช่วิถีแห่งการเดินทางของชีวิตที่จะใช้ได้กับทุกคน แต่อย่างน้อยคนรุ่นหลังก็น่าจะรับรู้ได้ว่าทางเลือกหนึ่งที่จะนำไปสู่ความสำเร็จอย่างสูงสุดด้วยหลักคุณธรรมและจริยธรรมจะเป็นอาวุธที่ทรงพลังที่สุด และประยุกต์ใช้ได้กับทุกกรณี

เท่าที่ผ่านมา งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับนวนิยายและงานวิจัยที่ศึกษาในด้านคุณธรรมและจริยธรรมจะเป็นงานวิจัยจากคณะครุศาสตร์และคณะอักษรศาสตร์เสียเป็นส่วนใหญ่ นอกจากนั้นแล้วยังไม่เคยมีการสำรวจถึงจริยธรรมของตัวละครเอกในนวนิยายไทยเรื่องชาวจีนในเมืองไทยมาก่อน ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงหน้าที่ที่สำคัญของนวนิยายในการพัฒนาสังคมในมุมมองของนิเทศศาสตร์พัฒนาการ ด้วยการสำรวจและวิเคราะห์รูปแบบการดำเนินชีวิตของตัวละครเอกชาวจีนในนวนิยายไทย โดยเฉพาะในรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับ

พฤติกรรมจริยธรรมที่สามารถจะนำมาใช้เป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิตของคนสมัยใหม่ ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าสนใจอย่างยิ่งสำหรับสังคมไทยปัจจุบัน และแง่มุมมองของผู้เขียนนวนิยายเหล่านี้ในเรื่องทัศนคติต่อชาวจีนและหลักจริยธรรมของชาวจีน ในฐานะที่เป็นแหล่งที่มาของสาร

ปัญหาคำถามวิจัย

1. พฤติกรรมจริยธรรมของตัวละครเอกชาวจีนในนวนิยายไทยมีลักษณะเป็นอย่างไร
2. ผู้เขียนนวนิยายไทยเรื่องชาวจีนในเมืองไทยมีทัศนคติต่อชาวจีนและหลักจริยธรรมของชาวจีนอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงรูปแบบการดำเนินชีวิตที่จะนำมาใช้เป็นแบบอย่างที่ดีของคนสมัยใหม่ โดยการสำรวจและวิเคราะห์เนื้อหาด้านพฤติกรรมจริยธรรมของตัวละครเอกชาวจีนซึ่งสะท้อนอยู่ในนวนิยายไทยเรื่องชาวจีนในเมืองไทย
2. เพื่อศึกษาทัศนคติของผู้เขียนนวนิยายไทยเรื่องชาวจีนในเมืองไทยเกี่ยวกับชาวจีนและหลักจริยธรรมของชาวจีน ในฐานะที่เป็นแหล่งที่มาของสาร (ผู้ส่งสาร) โดยใช้วิธีการศึกษาด้วยการสัมภาษณ์และวิเคราะห์จากเนื้อหาในนวนิยายและเอกสารต่างๆที่เกี่ยวข้อง

ขอบเขตของการวิจัย

1. ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาพฤติกรรมจริยธรรมของตัวละครเอกชาวจีนในนวนิยายไทย จำนวน 6 เรื่อง คือ เรื่องจดหมายจากเมืองไทย ของ “โบตัน” (2512), เรื่องอยู่กับกิ่ง ของ “หยก บูรพา” (2519), เรื่องกตัญญูพิศวาส ของ “หยก บูรพา” (2521), เรื่องไม่ต้องลม ของ “โบตัน” (2523), เรื่องกระท่อมไม้ไผ่ ของ “โสภาค สุวรรณ” (2523), และ เรื่องลอดลายมังกร ของ “ประภัสสร เสวิกุล” (2533) โดยใช้หลักเกณฑ์ในการพิจารณา คัดเลือกนวนิยายเรื่องดังกล่าว ดังนี้คือ

1.1 เป็นนวนิยายที่มีตัวละครเอกหรือตัวดำเนินเรื่องเป็นชาวจีนที่อพยพมาตั้งหลักแหล่งอยู่ในเมืองไทย และเสนอภาพสังคมของชาวจีนในด้านของการต่อสู้ชีวิต

1.2 เป็นนวนิยายที่ได้รับรางวัล หรือได้รับการคัดเลือกให้ถ่ายทอดเป็นละครโทรทัศน์ ระหว่างปีพ.ศ. 2512-2540 ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

– “ต้นสว่างอุ้” จากเรื่องจดหมายจากเมืองไทย

จดหมายจากเมืองไทย บทประพันธ์ของโบตัน ได้รับรางวัลวรรณกรรมยอดเยี่ยม ประจำปีพ.ศ. 2512 ขององค์การส.ป.อ. (องค์การสนธิสัญญาร่วมป้องกันแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้) รวมถึงได้รับการคัดเลือกให้ใช้เป็นหนังสืออ่านนอกเวลาในวิชาภาษาไทยของชั้นมัธยมศึกษา โดยกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

– “กึ่ง” จากเรื่องอยู่กับกึ่ง

อยู่กับกึ่ง บทประพันธ์ของทยก บูรพา ได้รับรางวัลดีเด่นประเภทนวนิยาย ประจำปี 2519 จากงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติประจำปี 2520 รวมถึงได้รับการคัดเลือกให้ใช้เป็นหนังสืออ่านนอกเวลาในวิชาภาษาไทยของชั้นมัธยมศึกษา โดยกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

– “แป๊ะกิม” จากเรื่องกตัญญูพิศवास

กตัญญูพิศवास บทประพันธ์ของทยก บูรพา ได้รับรางวัลชมเชย (ไม่มีเรื่องใดได้รับรางวัลดีเด่นในการประกวดครั้งนี้) ประเภทนวนิยาย ประจำปี 2521 จากงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติประจำปี 2522 และได้รับการคัดเลือกให้ใช้เป็นหนังสืออ่านนอกเวลาในวิชาภาษาไทยของชั้นมัธยมศึกษา โดยกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

– “ทิจิ้อ” จากเรื่องไม่ต้องลม

ไม่ต้องลม บทประพันธ์ของโบตัน ได้รับรางวัลชมเชยประเภทนวนิยาย ประจำปี 2523 จากการประกวดหนังสือประจำปีของคณะกรรมการพัฒนาหนังสือฯ ในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ประจำปี 2524

– “เมือง เทียนชื่อ” จากเรื่องกระท่อมไม้ไผ่

กระท่อมไม้ไผ่ บทประพันธ์ของโสภาค สุวรรณ ได้รับการคัดเลือกให้ถ่ายทอดเป็นละครโทรทัศน์ทางสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 ระหว่างวันที่ 12 กุมภาพันธ์ จนถึงวันที่ 16 เมษายน 2540

– “เหลียง สื่อพาณิชย์” จากเรื่องลอลลายมังกร

ลอลลายมังกร บทประพันธ์ของประภัสสร เสวิกุล ได้รับรางวัลชมเชย ประเภทนวนิยาย จากการประกวดหนังสือดีเด่น พ.ศ.2533

2. พฤติกรรมจริยธรรมที่นำมาใช้เป็นกรอบในการวิจัย รวมทั้งสิ้น 20 ประการ ได้แก่

- ความซื่อสัตย์สุจริต
- ความกตัญญูกตเวที
- ความมีระเบียบวินัย
- ความเสียสละ
- การรู้จักสามัคคี
- ความมัธยัสถ์ประหยัด
- ความอดสาหะขยันหมั่นเพียร
- ความเมตตากรุณา
- ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
- การมีสำนึก
- ความมีสติสัมปชัญญะ
- ความอดทนอดกลั้น
- การรู้จักประมาณตน
- ความเคารพผู้อื่น
- ความยุติธรรม
- ความใฝ่รู้
- ความกล้าทางจริยธรรม
- ความมีเหตุผล
- ความรับผิดชอบ
- อื่นๆ

3. ระดับเหตุผลทางจริยธรรมที่นำมาใช้เป็นกรอบในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 4 ระดับ ได้แก่

- การกระทำเพื่อผลประโยชน์ของตนเอง
- การกระทำเพื่อผลประโยชน์ของผู้อื่นและสังคม
- การกระทำตามอุดมคติไม่มีผลประโยชน์
- การกระทำตามแรงกดดันของสภาวะสังคม

นิยามศัพท์

การวิเคราะห์เนื้อหา

หมายถึง การพิจารณา แจกแจงสาระของเนื้อหาภายในเรื่องที่น่าสนใจ วิเคราะห์นั้นว่าหมายถึงอะไรและบ่งบอกถึงอะไร ในการวิจัยครั้งนี้ ศึกษาแนวคิดด้าน คุณลักษณะทางจริยธรรมของตัวละครเอกชาวจีนเพื่อทราบถึงลักษณะพฤติกรรมด้านจริยธรรม และความคิดเห็นของผู้เขียนนวนิยายไทยเรื่องชาวจีนในเมืองไทยต่อชาวจีนและหลักจริยธรรม ของชาวจีนว่าเป็นอย่างไร

รูปแบบการดำเนินชีวิต

หมายถึง วิธีการที่แต่ละบุคคลหรือกลุ่มบุคคลกระทำพฤติกรรมต่างๆใน ชีวิตประจำวันตามลักษณะนิสัยหรือบุคลิกที่เป็น ในขณะที่เดียวกัน ความเชื่อ ทศนคติ ค่านิยม รวมถึงลักษณะด้านวัฒนธรรม สถานภาพทางสังคม ฐานะ การประกอบอาชีพ ลักษณะของ กลุ่มอิทธิพลและครอบครัว จะทำให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลมีรูปแบบการดำเนินชีวิตที่แตกต่าง กันด้วย ในการวิจัยครั้งนี้ ศึกษารูปแบบการดำเนินชีวิตของตัวละครเอกชาวจีนในนวนิยายเรื่อง ชาวจีนในเมืองไทย 6 คน เพื่อนำมาใช้เป็นแบบอย่างที่ดีของคนสมัยใหม่

ตัวละครเอก

หมายถึง ตัวละครที่เป็นผู้ดำเนินเรื่องหรือเป็นผู้แสดงพฤติกรรมต่างๆ เป็นศูนย์กลางและมีบทบาทสำคัญ อาจมีทั้งฝ่ายชายฝ่ายหญิง หรืออาจมีเพียงฝ่ายเดียวก็ได้ ในการวิจัยครั้งนี้ศึกษาเฉพาะตัวละครเอกชาวจีนฝ่ายชายที่สามารถนำเอาจริยธรรมมาชนะ อุปสรรค หรือความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในตนเองได้

มีข้อที่น่าสังเกตว่าตัวละครเอกชาวจีนในการวิจัยครั้งนี้จะเป็นเพศชาย ทั้งหมด เนื่องจากว่าสังคมชาวจีนนั้นไม่นิยมและไม่อนุญาตให้สตรีโดยเฉพาะสตรีโสดติดตาม ญาติหรือสามีออกนอกประเทศ เนื่องจากเกรงว่าจะสูญเสียสมาชิกในครอบครัวไปทั้งหมด จึงอนุญาตให้ชายชาวจีนอพยพไปหาเงินในต่างประเทศ เพื่อได้ผลประโยชน์ โดยมีเป้าหมายให้ ผันมาสู่ญาติพี่น้อง และได้กลับมาดูแลครอบครัวต่อไป (พรณี ฉัตรพลรักษ์ อ่างถึงใน พัชร วราศรี, 2537 : 68)

นวนิยายไทยเรื่องชาวจีนในเมืองไทย

หมายถึง นวนิยายไทยที่มีเนื้อหาบรรยายถึงความเป็นอยู่ การกระทำ และผลของความคิดที่มีต่อความเป็นไปของชีวิตของชาวจีนในเมืองไทย ในการวิจัยครั้งนี้ใช้ หลักเกณฑ์พิจารณาคัดเลือกนวนิยายไทยเรื่องชาวจีนในเมืองไทย ดังนี้คือ

- เป็นนวนิยายที่มีตัวละครเอกหรือตัวดำเนินเรื่องเป็นชาวจีน
- เป็นนวนิยายที่นำเสนอภาพสังคมชาวจีนในเมืองไทยในด้านของการต่อสู้ชีวิต

ชาวจีน

หมายถึง ชาวจีนต่างด้าวที่อพยพเข้ามาในประเทศไทย รวมถึงลูกจีนที่เกิดในเมืองไทย ถึงสัญชาติไทย มีบิดาหรือมารดาเป็นคนจีน ในการวิจัยครั้งนี้ศึกษาเฉพาะชาวจีนที่เป็นตัวละครเอกในนวนิยายไทยเรื่องชาวจีนในเมืองไทยเท่านั้น

จริยธรรม

หมายถึง หลักความดีและความถูกต้องตามกฎหมายเกณฑ์ของจริยธรรมทางศาสนาและวัฒนธรรม เป็นหลักที่บุคคลควรยึดไว้เป็นหลักประจำใจ เพื่อเป็นแนวทางประพฤติปฏิบัติ

พฤติกรรมจริยธรรม

หมายถึง การที่บุคคลแสดงพฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบหรืองดเว้นการแสดงพฤติกรรมที่ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์หรือค่านิยมในสังคมนั้น ใ้ในงานวิจัยชิ้นนี้จะศึกษาจริยธรรม 20 ประการ ที่สังคมไทยให้ความสำคัญและคาดว่าจะมีปรากฏในนวนิยายไทยเรื่องชาวจีนในเมืองไทย ได้แก่

1. **ความซื่อสัตย์สุจริต** หมายถึง การประพฤติปฏิบัติอย่างเหมาะสม และตรงต่อความเป็นจริง ทั้งกาย วาจา ใจ ต่อตนเองและผู้อื่น
2. **ความกตัญญูกตเวที** หมายถึง ความสำนึกในบุญคุณของบุคคลหรือสิ่งอื่นที่มีต่อตนเองและสังคม อีกทั้งพยายามตอบแทนพระคุณของบุคคลหรือสิ่งอื่น ๆ อย่างถูกต้องตามทำนองคลองธรรม
3. **ความมีระเบียบวินัย** หมายถึง การควบคุมตนเองให้ประพฤติปฏิบัติตามระเบียบแบบแผน กฎหมาย ข้อบังคับ กติกาของสังคม ชนบทธรรมเนียมประเพณีและศีลธรรม อันจะนำมาสู่ความสงบสุขในชีวิตของตน และความเป็นระเบียบในสังคม
4. **ความเสียสละ** หมายถึง การละความเห็นแก่ตัว ทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น ให้ปันแก่ผู้ที่ควรได้รับ ด้วยกำลังกาย กำลังทรัพย์ กำลังสติปัญญา โดยไม่หวังผลตอบแทน

5. **การรู้จักสามัคคี** หมายถึง การแสดงออกซึ่งความสามารถในการทำงานกลุ่มด้วยใจรัก มีการร่วมแรงร่วมใจกันเพื่อสร้างสรรค์และแก้ปัญหา เพื่อปฏิบัติงานให้สำเร็จลุล่วงด้วยดีและมีประสิทธิภาพ
6. **ความมัธยัสถ์ประหยัด** หมายถึง การรู้จักใช้ทรัพย์สิน เวลา ทรัพยากร ทั้งของส่วนตนและส่วนรวมตามความจำเป็น ให้เกิดประโยชน์คุ้มค่ามากที่สุด รวมทั้งรู้จักดูแลซ่อมแซมสิ่งของ ทั้งของส่วนตนเองและส่วนรวม
7. **ความอดสาหัสขยันหมั่นเพียร** หมายถึง ความพยายามในการปฏิบัติสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างสม่ำเสมอโดยไม่ท้อถอย เพื่อให้งานสำเร็จลุล่วง
8. **ความเมตตากรุณา** หมายถึง การมีความรัก ความปรารถนาดีที่จะทำให้ผู้อื่นเป็นสุข และช่วยให้ผู้อื่นพ้นทุกข์
9. **ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่** หมายถึง การกระทำที่แสดงถึงโมตริจิต โอบอ้อมอารี แบ่งปัน และช่วยเหลือเจือจุน เพื่อให้ผู้อื่นมีความสุข มีความพอใจ โดยไม่หวังผลตอบแทน
10. **การมีสำนึก** หมายถึง การปฏิบัติและพูดตรงตามความจริงด้วยความปรารถนาดีเพื่อให้ผู้อื่นเกิดความเข้าใจถูกต้อง อีกทั้งปฏิบัติตามคำสัญญา ปณิธานต่างๆที่ตนให้ไว้
11. **ความมีสติสัมปชัญญะ** หมายถึง การรู้ตัวในสิ่งที่ตนกำลังกระทำหรือจะกระทำ ว่ามีความถูกต้องตามทำนองคลองธรรมอย่างไร และควบคุมตนเองให้ประพฤติปฏิบัติอย่างเหมาะสมบนพื้นฐานของการสำรวจรอบคอบและระมัดระวัง
12. **ความอดทนอดกลั้น** หมายถึง การรู้จักควบคุมการกระทำและอารมณ์ของตนให้อยู่ในขอบเขตที่สังคมยอมรับ ไม่ก่อปฏิกิริยาใดๆที่ได้รับจากการกระทบยั่วอารมณ์ ประสบภัย ผิดหวัง หรือมีอุปสรรคเกิดขึ้นก็ตาม
13. **การรู้จักประมาณตน** หมายถึง การรู้จักดำรงชีวิตให้เหมาะสมกับสภาพฐานะความเป็นอยู่ของตนเอง เพื่อนำไปสู่การดำรงชีวิตที่เป็นสุขและเหมาะสมในสังคม

14. **ความเคารพผู้อื่น** หมายถึง การรับรู้ เคารพสิทธิหน้าที่ของผู้อื่น ไม่ล่วงเกินก้าวท้าวหรือทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน ให้เกียรติต่อผู้อื่นอย่างเหมาะสมกับบุคคล กาลเทศะ ตามวัฒนธรรมของตน
15. **ความยุติธรรม** หมายถึง การปฏิบัติด้วยความเที่ยงตรง สอดคล้องกับความเป็นจริงและเหตุผล
16. **ความใฝ่รู้** หมายถึง ความอยากรู้อยากทำในสิ่งต่างๆ พยายามขวนขวายแสวงหาความรู้เพิ่มเติมอยู่ตลอดเวลา
17. **ความกล้าทางจริยธรรม** หมายถึง การแสดงความกล้าในการคิดและกระทำแต่สิ่งที่ถูกต้อง เหมาะสมกับบุคคลและกาลเทศะ
18. **ความมีเหตุผล** หมายถึง ความสามารถในการใช้ปัญญาในการประพฤติปฏิบัติ รู้จักไตร่ตรอง พิสูจน์ให้ประจักษ์ ไม่หลงงมงาย มีความยับยั้งชั่งใจ ไม่ผูกพันตนเองกับอารมณ์และความยึดมั่นส่วนตน
19. **ความรับผิดชอบ** หมายถึง ความมุ่งมั่นที่จะทำการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความผูกพันและละเอียดรอบคอบยอมรับผลการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย อีกทั้งพยายามที่จะปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น
20. **อื่นๆ** หมายถึง พฤติกรรมจริยธรรมอื่นๆ ที่นอกเหนือจากคุณลักษณะ 19 ประการข้างต้น เช่น การรักความสะอาด, การมีแนวความคิดสร้างสรรค์, การรู้จักให้อภัย, การรู้จักใช้สติปัญญาในการแก้ไขปัญหา เป็นต้น

ระดับเหตุผลในการปฏิบัติ

หมายถึง เหตุจูงใจหรือแรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลังการตัดสินใจกระทำหรือแสดงออกซึ่งพฤติกรรมจริยธรรมต่างๆ ของบุคคล การจำแนกระดับเหตุผลในการปฏิบัติทำให้ทราบว่าพฤติกรรมจริยธรรมของบุคคลที่มีการประพฤติปฏิบัติคล้ายคลึงกันแต่เหตุผลประกอบการตัดสินใจอาจอยู่ในระดับที่แตกต่างกันได้ ในการวิจัยครั้งนี้ จะศึกษาระดับเหตุผลหรือแรงจูงใจในการปฏิบัติพฤติกรรมจริยธรรม 4 ประการ ได้แก่

1. **การกระทำเพื่อผลประโยชน์ของตนเอง** หมายถึง การกระทำพฤติกรรมจริยธรรมนั้นเกิดจากความต้องการหรือความรู้สึกนึกคิดที่มุ่งจะแสวงหารางวัล ผลตอบแทน ความสุข ความพอใจ ให้แก่ตนเองเป็นสำคัญ

2. การกระทำเพื่อผลประโยชน์ของผู้อื่นและสังคม หมายถึง การประพฤติปฏิบัติพฤติกรรมจริยธรรมของบุคคลนั้นคำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวม ความต้องการการยอมรับจากสังคม ตลอดจนใช้ระเบียบและกฎเกณฑ์ทางสังคมมาเป็นเหตุผลในการกระทำ

3. การกระทำตามอุดมคติไม่มีผลประโยชน์ หมายถึง พฤติกรรมจริยธรรมที่ปฏิบัติเป็นไปตามมโนธรรมหรือหลักจริยธรรมสากล โดยไม่คำนึงว่าตนเองจะได้รับผลประโยชน์จากการกระทำนั้นหรือไม่

4. การกระทำตามแรงกดดันของสภาวะสังคม หมายถึง การกระทำหรือความประพฤตินั้นเกิดจากแรงกดดันภายในบริบท (context) ของบุคคลนั้นๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับสภาวะสงคราม การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองภายในประเทศ และผลกระทบที่เกิดจากการดำเนินนโยบายต่างๆ ของรัฐบาล

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นแนวทางปลูกฝังและเสริมสร้างพฤติกรรมจริยธรรม และเป็นแนวทางแก้ไขปัญหา ด้วยการนำแนวคิดในเรื่องจริยธรรมไปประยุกต์ใช้ให้เข้ากับสภาพปัญหา หรือเป็นอุดมคติในการดำเนินชีวิตของตนเอง ทำให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจในภาพรวมถึงความคิดและการกระทำของตนเองเมื่อเปรียบเทียบกับตัวละครในนวนิยาย และยึดตัวละครเป็นบทเรียนในการประพฤติตนให้อยู่ในกรอบของจริยธรรม รวมทั้งใช้ข้อคิดทางจริยธรรมมาพัฒนาสังคมไทยทั้งในปัจจุบันและอนาคต

2. ช่วยให้เข้าใจเนื้อหาและพฤติกรรมของตัวละคร โดยเฉพาะตัวละครชาวจีนในนวนิยายไทยในทุกๆ เรื่องได้ ตลอดจนทำให้เข้าใจวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี วิถีชีวิต และสังคมของชาวจีนในประเทศไทยมากยิ่งขึ้น

3. เป็นแนวทางในการศึกษาพฤติกรรมจริยธรรมของตัวละครเอกในนวนิยายที่กล่าวถึงชนชาติอื่นๆ ได้